JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS

VERICA TRSTENJAK

10 päivänä tammikuuta 2008 [1]

I Johdanto

1. Oikeusriidan johdosta, jossa asianosaisina ovat Heinrich Bauer Verlag Beteiligungs GmbH (jäljempänä HBV) ja Finanzamt für Großunternehmen in Hamburg (jäljempänä Finanzamt) ja jossa on kysymys HBV:n verovuonna 1988 kahdessa yhtiössä, joista toinen on sijoittautunut Espanjaan ja toinen Itävaltaan, omistamien osakkuuksien arvostamisesta, Finanzgericht Hamburg (Saksa) tiedustelee yhteisöjen tuomioistuimelta, ovatko kansalliset säännökset, joiden mukaan osakkuudet muihin jäsenvaltioihin sijoittautuneissa henkilöyhtiöissä arvostetaan korkeamman arvoisiksi kuin osakkuudet kotimaisissa henkilöyhtiöissä, yhteensoveltuvia sijoittautumisvapauden kanssa.

II Asiaa koskevat oikeussäännöt

A *Yhteisön oikeus*

2. ETY:n perustamissopimuksen 52 artiklassa (josta on muutettuna tullut EY 43 artikla) määrätään seuraavaa:

”Jäljempänä olevien määräysten mukaisesti – – poistetaan asteittain rajoitukset, jotka koskevat jäsenvaltion kansalaisen vapautta sijoittautua toisen jäsenvaltion alueelle. Asteittain poistetaan myös rajoitukset, jotka estävät jäsenvaltion alueelle sijoittautuneita jäsenvaltion kansalaisia perustamasta kauppaedustajan liikkeitä, sivuliikkeitä ja tytäryhtiöitä.

Jollei pääomia koskevan luvun määräyksistä muuta johdu, sijoittautumisvapauteen kuuluu oikeus ryhtyä harjoittamaan ja harjoittaa itsenäistä ammattia sekä oikeus perustaa ja johtaa yrityksiä, erityisesti 58 artiklan toisessa kohdassa tarkoitettuja yhtiöitä, niillä edellytyksillä, jotka sijoittautumisvaltion lainsäädännön mukaan koskevat sen kansalaisia.”

3. ETY:n perustamissopimuksen 58 artiklassa (josta on tullut EY 48 artikla) määrätään seuraavaa:

”Jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti perustetut yhtiöt, joiden sääntömääräinen kotipaikka, keskushallinto tai päätoimipaikka

1 – Alkuperäinen kieli: ranska.

on yhteisön alueella, rinnastetaan tämän luvun määräyksiä sovellettaessa luonnollisiin henkilöihin, jotka ovat jäsenvaltion kansalaisia.

Yhtiöillä tarkoitetaan siviili- ja kauppaoikeudellisia yhtiöitä, osuustoiminnallisia yhtiöitä sekä muita julkis- tai yksityisoikeudellisia oikeushenkilöitä, lukuun ottamatta niitä, jotka eivät tavoittele voittoa.”

B *Kansallinen lainsäädäntö*

4. Ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, että arvostettaessa noteeraamattomia osakkuuksia pääomayhtiöissä yhtiöiden osakkuudet kotimaisissa henkilöyhtiöissä arvostetaan varallisuusveron määräämiseksi niiden puhtaan varallisuusarvon perusteella, kun taas ulkomaisten henkilöyhtiöiden osalta arvostaminen tapahtuu markkina-arvon perusteella. Jos markkina-arvoa ei voida määrittää alle vuotta aikaisemmin tapahtuneen myynnin perusteella, se arvioidaan kyseisen yhtiön varallisuusarvon ja tuottonäkymien perusteella.

5. Tarkemmin sanoen ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin selittää, että arvostusperusteista annetun lain (Bewertungsgesetz, jäljempänä BewG) [2] 11 §:n 2 momentin mukaan osakkuudet noteeraamattomissa pääomayhtiöissä on arvioitava markkina-arvon mukaan (”gemeiner Wert”). Jos markkina-arvoa ei voida päätellä myynneistä, joista on kulunut vähemmän kuin vuosi, markkina-arvo on arvioitava ottamalla huomioon pääomayhtiön varallisuus ja tuottonäkymät (BewG:n 11 §:n 2 momentin toinen virke).

6. Arvioidessaan osakkuuksia kotimaisissa yhtiöissä hallintoviranomaiset määrittävät pääomayhtiöistä omistettujen noteeraamattomien osakkuuksien markkina-arvon Stuttgartin menettelyn periaatteiden mukaan. [3] Varallisuusarvon määrittelyn lähtökohtana on yritysvarallisuuden yksikköarvo (BewG:n 109 §:n 2 momentti). Tämän säännöksen mukaan yritysvarallisuuteen kuuluvat osakkuudet henkilöyhtiöissä on arvioitava BewG:n 19 §:n 3 momentin 2 kohdan mukaisesti tätä varten vahvistetun yksikköarvon avulla.

7. Nimenomaan arvostettaessa osakkuuksia ulkomaisissa yrityksissä BewG:n 31 §:ssä

2 – Bewertungsgesetz, annettu 30.5.1985 (Bundesgesetzblatt, Teil I, s. 845).

3 – Vuoden 1986 VStR:n (Vermögenssteuerrichtlinie) 76 §:n ja sitä seuraavien pykälien mukaisesti.

säädetään, että ulkomaisen aineellisen omaisuuden arvostamiseen sovelletaan BewG:n ensimmäisen osan säännöksiä, erityisesti 9 §:n säännöksiä (markkina-arvo). Markkina-arvo on BewG:n 9 §:n 2 momentin mukaan se hinta, joka saataisiin luovutuksen yhteydessä, toisin sanoen käypä arvo.

III Pääasia ja ennakkoratkaisupyyntö

8. HBV on rajavastuuyhtiö (Gesellschaft mit beschränkter Haftung, jäljempänä GmbH), jota ei ole noteerattu pörssissä ja jonka kotipaikka on Saksassa. Kaikki sen yhtiöosuudet omistaa sen emoyhtiö, Heinrich Bauer Verlag KG -niminen kommandiittiyhtiö, joka on hyväksytty väliintulijaksi (jäljempänä väliintulija) pääasian oikeudenkäynnissä.

9. Oikeusriita, jossa asianosaisina ovat HBV ja Finanzamt Hamburg, koskee HBV:stä omistettujen osakkuuksien arvostamisessa väliintulijan kyseisten osakkuuksien omistajana maksettavaksi tulevan varallisuusveron määräämiseksi sitä, minkä arvoisena on pidettävä HBV:n osakkuuksia kahdessa kommandiittiyhtiössä: espanjalaisessa Bauer Ediciones Sociedad en Comandita -yhtiössä (jäljempänä HBE), jonka yhtiömies HBV on ja jota pidetään Saksan vero-oikeudessa henkilöyhtiönä, ja itävaltalaisessa Basar Zeitungs- und Verlagsgesellschaft GmbH und Co. KG -yhtiössä (jäljempänä WBC), jonka ainoa osakas HBV on.

10. Tarkemmin sanoen pääasian asianosaiset ovat eri mieltä keskenään siitä, minkä arvoisena on pidettävä HBV:n osakkuutta HBE:ssä ja WBC:ssä riidanalaisen tilikauden 1988 aikana. Finanzamt oli vahvistanut HBV:n osakkuuksien arvoksi HBE:ssä 17 101 512 Saksan markkaa (DEM) ja HBV:n osakkuuksien arvoksi WBC:ssä 5 565 955 DEM. Kantaja puolestaan arvioi osakkuuksiensa arvoksi HBE:ssä 920 275,45 DEM ja WBC:ssä 5 251 345,42 DEM.

11. Tämä ero johtuu siitä, että asianosaiset noudattavat eri periaatteita ulkomaisten henkilöyhtiöiden osakkuuksien arvostamisessa. Finanzamt ottaa huomioon kyseisessä arvostamisessa paitsi varallisuusarvon eli näiden yhtiöiden substanssiarvon mutta myös niiden tuottonäkymät, kun taas kantaja katsoo, että ainoastaan yhtiöiden substanssiarvo on otettava huomioon.

12. Koska kantajan oikaisuvaatimus hylättiin, se nosti kanteen Finanzamtin päätöksestä

Finanzgericht Hamburgissa, joka esitti yhteisöjen tuomioistuimelle ennakkoratkaisukysymyksen.

13. Mitä tulee HBV:n osakkuuteen HBE:ssä, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin korostaa, että osakkuutta kotimaisessa yhtiössä ja ulkomaisessa yhtiössä koskevat erilaiset arvostamismenetelmät johtavat erilaisten arvojen vahvistamiseen. Osakkuuksien arvostus heijastuu suoraan HBV:n varallisuusverorasituksen suuruuteen. Sijoittautumisvapauden rajoitus voisi johtua siitä, että osakkuudella ulkomaisessa yhtiössä on korkeampi arvo kuin osakkuudella kotimaisessa yhtiössä. Tällainen rajoittaminen voidaan hyväksyä ainoastaan, jos sillä pyritään EY:n perustamissopimuksen mukaiseen oikeutettuun päämäärään. Kansallinen tuomioistuin ei kuitenkaan pidä ”tosiseikkojen selvittämisvaikeuksia” eikä johdonmukaisuutta perusteena tämän vapauden mahdolliselle rajoittamiselle.

14. Mitä tulee HBV:n osuuksiin WBC:ssä, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo, ettei perustamissopimuksen 52 artiklassa tarkoitettua sijoittautumisvapautta eikä Euroopan talousalueesta 2.5.1992 tehdyn sopimuksen [4] (jäljempänä ETA-sopimus) vastaavia määräyksiä voida soveltaa vuoden 1988 osalta, koska Itävallan tasavalta on kuulunut Euroopan unioniin vasta 1.1.1995 lähtien ja koska ETA-sopimus on tullut voimaan vasta 1.1.1994.

15. Lopuksi ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin sulkee ensi arviolta pois pääomien vapaan liikkuvuuden loukkaamisen, koska riidanalaisena aikana voimassa olleet asiaa koskevat säännökset ja määräykset eivät olleet esteenä arvostaa eri tavalla osakkuutta kotimaisessa henkilöyhtiössä ja toiseen jäsenvaltioon tai kolmanteen valtioon sijoittautuneessa henkilöyhtiössä.

16. Finanzgericht Hamburg päätti näin ollen lykätä asian käsittelyä, kunnes yhteisöjen tuomioistuin on antanut vastauksensa seuraavaan kysymykseen:

”Onko ristiriidassa ETY:n/EY:n perustamissopimuksen 52 ja 58 artiklan, joista on tullut EY 43 ja EY 48 artikla, kanssa se, että arvostettaessa noteeraamattomia osakkuuksia pääomayhtiöissä osakkuus kotimaisessa henkilöyhtiössä arvostetaan alemman arvoiseksi kuin osakkuus toiseen jäsenvaltioon sijoittautuneessa henkilöyhtiössä?”

4 – Sopimus Euroopan talousalueesta – Päätösasiakirja – Yhteiset julistukset – Yhteisön jäsenvaltioiden sekä EFTAn valtioiden hallitusten julistukset – Järjestelyt – Hyväksytty neuvottelupöytäkirja – Yhden tai useamman Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen sopimuspuolen julistukset (EYVL 1994, L 1, s. 3).

IV Yhteisöjen tuomioistuimelle esitetyt huomautukset

17. HBV korostaa, että se on useiden toisiin jäsenvaltioihin sijoittautuneiden henkilöyhtiöiden osuuksien ainoa omistaja. Sen mukaan nämä osakkuudet antavat sille mahdollisuuden harjoittaa määräysvaltaa yhtiössä ja johtaa sitä ja se voi siten niiden avulla käyttää sijoittautumisoikeuttaan.

18. Saksan lainsäädäntö, jonka mukaan ulkomainen varallisuus arvostetaan varallisuusveroa varten korkeamman arvoiseksi kuin vastaava kotimainen varallisuus, rajoittaa HBV:n mukaan sijoittautumisvapautta. Tällainen rajoittaminen voidaan sallia ainoastaan, jos sillä tavoitellaan perustamissopimuksen mukaista oikeutettua päämäärää ja jos sitä voidaan perustella yleisen edun mukaisilla pakottavilla syillä, joita ei nyt esillä olevassa asiassa ole.

19. Mitä tulee valvonnan tehokkuuteen veroasioissa, toimivaltaiset viranomaiset voivat kantajan mukaan neuvoston direktiivin 77/799/ETY [5] perusteella kääntyä toisen jäsenvaltion toimivaltaisten viranomaisten puoleen saadakseen kaikki tiedot, joiden avulla ne voivat määrätä asianmukaisesti verovelvollisen veron. Lisäksi kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi sovellettaviin verosopimuksiin sisältyy määräykset tietojenvaihdosta varallisuusveron osalta.

20. Lisäksi kyseessä oleva lainsäädäntö, jonka mukaan ulkomainen varallisuus arvostetaan varallisuusveroa varten korkeamman arvoiseksi kuin vastaava kotimainen varallisuus, rajoittaa kantajan mukaan perusteettomasti pääomien vapaata liikkuvuutta.

21. HBV ehdottaa, että yhteisöjen tuomioistuin vastaa ennakkoratkaisukysymykseen seuraavasti:

”EY:n perustamissopimuksen 52 ja 58 artiklan (joista on muutettuina tullut EY 43 ja EY 48 artikla) kanssa on ristiriidassa verolainsäädäntö, jonka mukaan arvostettaessa noteeraamattomia osakkuuksia pääomayhtiöissä muiden seikkojen ollessa samanlaiset osakkuudet ulkomaisessa henkilöyhtiössä arvostetaan korkeamman arvoisiksi kuin osakkuudet kotimaisessa henkilöyhtiössä.

Sitä paitsi EY:n perustamissopimuksen 73 b ja 73 d artikla (joista on tullut EY 56 ja EY 58 artikla) estävät myös sen, että osakkuudet ulkomaisissa henkilöyhtiöissä arvos-

5 – Jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten keskinäisestä avusta välittömien verojen alalla 19.12.1977 annettu direktiivi (EYVL L 336, s. 15), joka oli voimassa vuonna 1988.

tetaan korkeamman arvoisiksi, ja siitä seuraavan korkeamman verotuksen verrattuna osakkuuksiin kotimaisissa henkilöyhtiöissä.”

22. Finanzamtin mukaan kantajan verokohtelu ei aseta tätä epäedulliseen asemaan verrattuna vastaaviin yrityksiin, joilla on osakkuuksia kotimaisissa henkilöyhtiöissä. Päinvastoin se katsoo, että näissä molemmissa ryhmissä arvostamisessa saatu tulos on täysin samanlainen.

23. Espanjalaisen yhtiön arvioinnin sisällyttämisestä BewG:n 11 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla Stuttgartin menettelyn perusteella seuraa tosin sen tuottonäkymien sisällyttäminen varallisuusarvon määrittämiseen, mutta tekniseltä kannalta kotimaisten henkilöyhtiöiden osuuksien arvostaminen ei ole vastaajan mukaan loppujen lopuksi erilaista. Nimittäin silloin, kun pääomayhtiö omistaa kotimaisen henkilöyhtiön osuuksia, tämän tulot lasketaan jo suoraan sen omiksi tuloiksi, ja ne heijastuvat näin ollen suoraan tuottoarvoon.

24. Vastaajan vahvistaman 17,1 miljoonan DEM:n arvon ja kantajan vaatiman 0,9 miljoonan DEM:n arvon välinen ero ei perustu arvostamismenetelmien erilaisuuteen. Se selittyy sitä vastoin henkilöyhtiön hankintakustannuksista aiheutuneiden kantajan tappioiden poistoilla yhtiön perustamista seuraavien kolmen ensimmäisen vuoden kuluessa. Tällaiset tappiot (poikkeavat, yhtiön käynnistämiseen liittyvät) eivät voi perustellusti vaikuttaa markkina-arvoon, sillä ne vääristävät sitä perusteettomasti. Pääomayhtiön perustaja arvostaisi näin ollen vielä tietyn ajan yhtiön osuudet siihen arvoon, jonka se on käyttänyt kyseisen yhtiön perustamiseen.

25. Jos oletetaan, että yhteisöjen tuomioistuin katsoo, että kyseessä on sijoittautumisvapauden tai pääomien vapaan liikkuvuuden rajoittaminen, tämä rajoitus on vastaajan mukaan perusteltu. HBE:n varallisuusarvon määrittäminen ottamalla huomioon sen tuottonäkymät on tarpeellista verojärjestelmässä toisiinsa rinnastettavien tosiasiallisten tilanteiden verotuksen vastaavuuden takaamiseksi. Jos tuottonäkymiä ei otettaisi huomioon kantajan osuuksien arvostamisen yhteydessä, suosittaisiin osuuksia ulkomaisissa yhtiöissä. Arvostamisen yhteydessä kotimaisten henkilöyhtiöiden tulot otetaan aina huomioon, koska ne katsotaan suoraan sen pääomayhtiön tuloksi, jolla on siinä osakkuus.

26. Finanzamt vaatii, että esitetty kysymys muotoillaan eri tavalla, sikäli kuin Finanzgericht Hamburgin kysymys perustuu premissiin, jonka mukaan osakkuus kotimaisessa yhtiössä arvostetaan alempaan arvoon

kuin osakkuus toiseen jäsenvaltioon sijoittautuneessa ulkomaisessa henkilöyhtiössä. Kysymys olisi näin ollen esitettävä seuraavasti:

”Onko ristiriidassa ETY:n/EY:n perustamissopimuksen 52 ja 58 artiklan, joista on tullut EY 43 ja EY 48 artikla, kanssa se, että arvostettaessa noteeraamattomia osakkuuksia pääomayhtiöissä osakkuus toiseen jäsenvaltioon sijoittautuneessa ulkomaisessa henkilöyhtiössä arvostetaan ottamalla huomioon sen tuottonäkymät?”

27. Finanzamt ehdottaa seuraavaa vastausta:

”Vastaus esitettyyn kysymykseen on, että ETY:n/EY:n perustamissopimuksen 52 ja 58 artiklan, joista on tullut EY 43 ja EY 48 artikla, kanssa ei ole ristiriidassa se, että arvostettaessa noteeraamattomia osakkuuksia pääomayhtiössä osakkuus toiseen jäsenvaltioon sijoittautuneessa ulkomaisessa henkilöyhtiössä arvostetaan ottamalla huomioon sen tuottonäkymät.”

28. Myös Saksan hallitus väittää, että vaikka kotimaisista ja ulkomaisista henkilöyhtiöistä omistettujen osakkuuksien arvostamista säännellään eri säännöksillä, osa-arvo, joka on määritettävä yksikköarvioinnin yhteydessä, vastaa yleensä hyvin asiaankuuluvaa markkina-arvoa ulkomaisten henkilöyhtiöiden osakkuuden osalta. Kotimaisten osakkuuksien arvostamismenettelyssä pyritään sen mukaan loppujen lopuksi erilaisten taseerien erityisten korjausten avulla markkina-arvoa vastaavaan arvoon.

29. WBC:n osakkuuden osalta mahdollisuus vedota perusvapauksiin on Saksan hallituksen mukaan suljettu pois, koska Itävallan tasavalta on ollut Euroopan yhteisöjen jäsen vasta vuodesta 1995 lukien. ETA-sopimus tuli puolestaan voimaan vasta vuonna 1994.

30. HBE:n osakkuuden osalta sijoittautumisvapaus ei ole Saksan hallituksen mukaan merkitsevä tässä asiassa, koska kantajan sitoumukset Espanjassa eivät kuulu tämän vapauden käyttämiseen vaan pikemminkin puhtaaseen pääomien sijoittamiseen pääomien vapaan liikkuvuuden puitteissa. Koska kantaja osallistuu HBE:hen äänettömänä yhtiömiehenä, sillä ei ole selvää vaikutusvaltaa espanjalaisen yhtiön toimintaan, vaan se on päinvastoin suljettu pois päätöksentekoprosessista ja yhtiön edustamisesta kolmansiin nähden. Saksan hallitus korostaa, että yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan sijoittautumisvapaudesta voi olla kysymys ainoastaan siinä tapauksessa, että kyseisen jäsenvaltion kansalainen omistaa toiseen jäsenvaltioon sijoittautuneen yhtiön pääomasta sellaisen osuuden, joka antaa

hänelle selvän vaikutusvallan kyseisen yhtiön päätöksiin ja mahdollisuuden määrätä yhtiön toiminnasta.

31. Huomautettuaan, että sen mielestä todellista syrjintää ei ole, koska kotimaisista ja ulkomaisista henkilöyhtiöistä omistettujen osakkuuksien arvostamisperiaatteet eivät pohjimmiltaan ole erilaisia, Saksan hallitus lisää toissijaisesti, että tällainen erilainen kohtelu olisi joka tapauksessa perusteltua. Ulkomaisista henkilöyhtiöistä omistettujen osakkuuksien arvioimiseksi kotimaiseen yritysvarallisuuteen sovellettavien erityissäännösten soveltaminen on suljettu pois, sillä vastaavat arvostamisperusteet, kuten osa-arvot ja yksikköarvot, eivät ole käytettävissä. Sen sijaan käytetään osakkuuksien markkina-arvoa.

32. Saksan hallitus katsoo, että esitettyyn kysymykseen on annettava seuraava vastaus:

”ETY:n perustamissopimuksen 52 ja 58 artiklan sekä ETY:n perustamissopimuksen 67 artiklan kanssa ei ole ristiriidassa se, että arvostettaessa noteeraamattomia osakkuuksia pääomayhtiöissä osakkuus kotimaisessa henkilöyhtiössä arvostetaan alemman arvoiseksi kuin osakkuus henkilöyhtiössä toisessa jäsenvaltiossa.”

33. Euroopan yhteisöjen komissio korostaa HBV:llä HBE:ssä olevan osakkuuden osalta, että oikeuskäytännön nojalla sijoittautumisvapautta sovelletaan ainoastaan, jos asianomaisella talouden toimijalla on osakkuus, joka antaa sille selvää vaikutusvaltaa toisen yhtiön päätöksiin ja näin ollen mahdollisuuden määrätä yhtiön toiminnasta. Ennakkoratkaisupyyntöä koskevassa päätöksessä rajoitutaan täsmentämään, että ensin mainittu on toiseksi mainitun ”äänetön yhtiömies”, eikä sen avulla ole mahdollista varmuudella tietää, voiko kantaja määrätä HBE:n toiminnasta. Komission mukaan on kuitenkin olemassa seikkoja, jotka puoltavat tällaista oletusta, johon se nojautuu, koska päinvastaisia seikkoja ei ole tullut esiin.

34. Komissio viittaa perustamissopimuksen 52 artiklan soveltamisalaan kuuluvien kansallisen oikeuden säännösten luonteen osalta oikeuskäytäntöön, jonka mukaan tällä artiklalla ei ainoastaan taata sitä, että muista jäsenvaltioista tulevia kohdellaan vastaanottavassa jäsenvaltiossa samalla tavalla kuin sen omia kansalaisia, vaan kyseisen artiklan vastaista on myös se, että alkuperäjäsenvaltio estää omaa kansalaistaan tai oman lainsäädäntönsä mukaisesti perustettua yhtiötä sijoittautumasta toiseen jäsenvaltioon. Tämän vapauden käyttöä rajoitetaan, jos sijoittautumista toiseen jäsenvaltioon koskevat epäedullisemmat verotukselliset edellytykset kuin vastaavaa sijoittautumista kotimaahan, sillä tämä voisi saada asianomai-

sen talouden toimijan luopumaan sijoittautumisesta toiseen jäsenvaltioon. Tilanne on käsiteltävänä olevassa asiassa todella tällainen. Osuuksia kantajan pääomasta käsitellään eri tavalla varallisuusveroon nähden sen mukaan, onko kantajalla itsellään osakkuus henkilöyhtiössä Saksassa vai muussa jäsenvaltiossa, koska verorasitus on suurempi viimeksi mainitussa tapauksessa kuin ensiksi mainitussa.

35. Sijoittautumisvapauden rajoittaminen ei komission mukaan ole myöskään perusteltavissa perustamissopimuksen mukaisella oikeutetulla tavoitteella. Ennakkoratkaisua pyytäneelle tuomioistuimelle on komission mukaan vahvistettava, että ne kaksi perustetta, jotka se on itse tutkinut, eli verojärjestelmän johdonmukaisuutta koskeva peruste ja hallinnollisiin käytännön vaikeuksiin liittyvä peruste, eivät ole asianmukaisia.

36. Riidanalaisen lainsäädännön yhteensoveltuvuudesta pääomien vapaan liikkuvuuden kanssa komissio katsoo, että se oli yhteensoveltuva tosiseikkojen tapahtuma-aikaan tätä alaa koskevien yhteisön oikeuden säännösten ja määräysten kanssa.

37. HBV:n osakkuudesta WBC:ssä komissio esittää, että koska Itävallan tasavalta ei ollut verovuoden 1988 aikana vielä yhteisön jäsen ja koska ETA-sopimusta ei ollut vielä allekirjoitettu, WBC:stä omistettujen osuuksien arvostamisessa ei voitu soveltaa ETY:n perustamissopimuksen 52 artiklan mukaista sijoittautumisvapautta eikä ETA-sopimuksen 31 artiklan vastaavaa määräystä.

38. Komissio ehdottaa, että yhteisöjen tuomioistuin toteaa seuraavaa:

”Perustamissopimuksen 52 ja 58 artiklan kanssa on ristiriidassa se, että arvostettaessa noteeraamattomia osuuksia pääomayhtiössä varallisuusveroa varten viimeksi mainitun osakkuus toiseen jäsenvaltioon sijoittautuneessa henkilöyhtiössä arvostetaan korkeamman arvoiseksi kuin sen osakkuus henkilöyhtiössä kotimaassa.”

V Arviointi

39. Selvitys tämän asian kannalta merkityksellisen Saksan lainsäädännön sisällöstä aiheuttaa erimielisyyksiä osapuolten välillä. Erityisesti Finanzamt toteaa huomautustensa 3.2 kohdassa, että ennakkoratkaisua pyytänyt

tuomioistuin erehtyy saksalaisen järjestelmän vaikutuksista kantajan osakkuuksien arvostamiseen ja ettei suoraa eikä välillistä syrjintää ole, sillä verotuksen näkökulmasta tuottoon liittyvät seikat otetaan huomioon sekä kotimaisten että ulkomaisten osakkuuksien osalta.

40. On tärkeää todeta, ettei yhteisöjen tuomioistuimen asiana ole ottaa kantaa kansallisten säännösten tulkintaan ja soveltamiseen tai vahvistaa kansallisen tuomioistuimen käsiteltävänä olevan asian ratkaisemisen kannalta merkityksellisiä tosiseikkoja. Yhteisöjen tuomioistuimen tehtävänä on yhteisöjen tuomioistuinten ja kansallisten tuomioistuinten välisen toimivallanjaon puitteissa ottaa huomioon ennakkoratkaisupyynnössä esitetyt, ennakkoratkaisukysymykseen liittyvät tosiasiat ja oikeudelliset seikat. Näin on myös siinä tapauksessa, että kansallinen tuomioistuin on selittänyt kansallisen lainsäädännön sisällön virheellisesti. [6] Ennakkoratkaisukysymystä on siten tarkasteltava niiden tosiasiallisten ja oikeudellisten seikkojen valossa, jotka Finanzgericht Hamburg on määritellyt ennakkoratkaisupyynnössään.

41. Tämän selvityksen mukaan arvostettaessa noteeraamattomia osakkuuksia pääomayhtiöissä varallisuusveron määräämistä varten kotimaisten henkilöyhtiöiden osakkuudet arvostetaan niiden varallisuusarvon perusteella, kun taas ulkomaisten henkilöyhtiöiden osakkuudet arvostetaan niiden markkina-arvon perusteella, toisin sanoen viimeksi mainitussa tapauksessa varallisuusarvoon lisätään kyseisen yhtiön tuottonäkymät.

42. Sijoittautumisvapaus, joka EY 43 artiklassa tunnustetaan jäsenvaltioiden kansalaisille ja joka sisältää oikeuden ryhtyä harjoittamaan ja harjoittaa itsenäistä ammattia sekä oikeuden perustaa ja johtaa yrityksiä niillä edellytyksillä, jotka sijoittautumisjäsenvaltion lainsäädännön mukaan koskevat sen kansalaisia, sisältää EY 48 artiklan mukaan niiden jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti perustettujen yhtiöiden, joiden sääntömääräinen kotipaikka, keskushallinto tai päätoimipaikka on Euroopan yhteisön alueella, oikeuden harjoittaa toimintaansa kyseessä olevassa jäsenvaltiossa tytäryhtiön, sivuliikkeen tai kauppaedustajan liikkeen välityksellä. [7]

43. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan kyseisellä artiklalla ei ainoastaan taata sitä, että muista jäsenvaltioista tulevia kohdellaan vastaanottavassa jäsenvaltiossa samalla tavalla kuin sen omia kansalaisia, vaan artiklan vastaista on myös se, että alkuperäjäsenvaltio

6 – Asia C-475/99, Ambulanz Glöckner, tuomio 25.10.2001 (Kok. 2001, s. I-8089, 10 kohta) ja asia C-153/02, Neri, tuomio 13.11.2003 (Kok. 2003, s. I-13555, 34–36 kohta).

7 – Erityisesti asia C-307/97, Saint-Gobain ZN, tuomio 21.9.1999 (Kok. 1999, s. I-6161, 35 kohta); asia C-446/03, Marks & Spencer, tuomio 13.12.2005 (Kok. 2005, s. I-10837, 30 kohta); asia C-471/04, Keller Holding, tuomio 23.2.2006 (Kok. 2006, s. I-2107, 29 kohta) ja asia C-196/04, Cadbury Schweppes ja Cadbury Schweppes Overseas, tuomio 12.9.2006 (Kok. 2006, s. I-7995, 41 kohta).

estää omaa kansalaistaan tai oman lainsäädäntönsä mukaisesti perustettua yhtiötä sijoittautumasta toiseen jäsenvaltioon. [8]

44. Tämän vapauden käyttö estyy erityisesti, jos sijoittautumista toiseen jäsenvaltioon koskevat epäedullisemmat veroedellytykset kuin vastaavaa sijoittautumista kotimaahan, sillä tämä voi saada asianomaisen talouden toimijan luopumaan yrityksen perustamisesta toiseen jäsenvaltioon. [9]

45. EY 43 artiklassa velvoitetaan poistamaan sijoittautumisvapauden rajoitukset. Tällaisina rajoituksina on pidettävä kaikkia toimia, joilla kielletään kyseisen vapauden käyttäminen, haitataan sitä tai tehdään se vähemmän houkuttelevaksi. [10]

46. Vaikka toisaalta välittömät verot eivät sinänsä kuulukaan yhteisöjen toimivallan piiriin yhteisön oikeuden nykytilassa, jäsenvaltioiden on silti käytettävä omaa toimivaltaansa yhteisön oikeutta noudattaen. [11]

47. Esillä olevassa asiassa osakkuuksia HBV:ssä käsitellään eri tavalla varallisuusveroon nähden sen mukaan, onko kantajalla itsellään osakkuus henkilöyhtiössä Saksassa vai toisessa jäsenvaltiossa. Verorasitus on suurempi viimeksi mainitussa tapauksessa kuin ensiksi mainitussa.

48. Koska myös vakiintuneen oikeuskäytännön [12] mukaan on kysymys sijoittautumisvapaudesta, kun kyseisen jäsenvaltion kansalainen omistaa toiseen jäsenvaltioon sijoittautuneesta yhtiöstä sellaisen osuuden, joka antaa hänelle selvän vaikutusvallan kyseisen yhtiön päätöksiin ja mahdollisuuden

8 – Erityisesti asia C-264/96, ICI, tuomio 16.7.1998 (Kok. 1998, s. I-4695, 21 kohta); asia C-251/98, Baars, tuomio 13.4.2000 (Kok. 2000, s. I-2787, 28 kohta); asia C-141/99, AMID, tuomio 14.12.2000 (Kok. 2000, s. I-11619, 21 kohta); asia C-436/00, X ja Y, tuomio 21.11.2002 (Kok. 2002, s. I-10829, 26 kohta); em. asia Marks & Spencer, tuomion 31 kohta; em. asia Keller Holding, tuomion 30 kohta ja em. asia Cadbury Schweppes ja Cadbury Schweppes Overseas, tuomion 42 kohta.

9 – Ks. edellisessä alaviitteessä mainitut viitteet.

10 – Erityisesti asia C-439/99, komissio v. Italia, tuomio 15.1.2002 (Kok. 2002, s. I-305, 22 kohta) ja asia C-79/01, Payroll ym., tuomio 17.10.2002 (Kok. 2002, s. I-8923, 26 kohta).

11 – Asia C-279/93, Schumacker, tuomio 14.2.1995 (Kok. 1995, s. I-225, 21 kohta); asia C-311/97, Royal Bank of Scotland, tuomio 29.4.1999 (Kok. 1999, s. I-2651, 19 kohta); asia C-294/97, Eurowings Luftverkehr, tuomio 26.10.1999 (Kok. 1999, s. I-7447, 32 kohta); asia C-319/02, Manninen, tuomio 7.9.2004 (Kok. 2004, s. I-7477, 19 kohta); em. asia Marks & Spencer, tuomion 29 kohta ja em. asia Cadbury Schweppes ja Cadbury Schweppes Overseas, tuomion 40 kohta.

12 – Erityisesti em. asia Baars, tuomion 22 kohta; asia C-208/00, Überseering, tuomio 5.11.2002 (Kok. 2002, s. I-9919, 77 kohta); em. asia X ja Y, tuomion 37 kohta; asia C-268/03, De Baeck, tuomio 8.6.2004 (Kok. 2004, s. I-5961, 25 ja 26 kohta); em. asia Cadbury Schweppes ja Cadbury Schweppes Overseas, tuomion 31 kohta; asia C-524/04, Test Claimants in the Thin Cap Group Litigation, tuomio 13.3.2007 (Kok. 2007, s. I-2107, 27 kohta) ja asia C-112/05, komissio v. Saksa, tuomio 23.10.2007 (Kok. 2007, s. I–8995, 13 kohta).

määrätä yhtiön toiminnasta, [13] on tutkittava, voidaanko sijoittautumisvapautta soveltaa kyseisiin kahteen yhtiöön.

49. WBC:n osalta, kuten ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin, Saksan hallitus ja komissio korostavat, ei voida ottaa huomioon sijoittautumisvapauden loukkaamista vuoden 1988 osalta, koska Itävallan tasavalta on kuulunut Euroopan unioniin vasta 1.1.1995 lukien; Itävallan tasavallan kanssa tehty Euroopan talousaluetta koskeva liittymissopimus tuli puolestaan voimaan vasta 1.1.1994. [14] Tästä seuraa, ettei EY 43 artiklan mukaista sijoittautumisvapautta eikä ETA-sopimuksen vastaavaa 31 artiklaa voitu soveltaa arvostettaessa osakkuuksia WBC:ssä.

50. Vaikka ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin täsmentää, että HBV omistaa kaikki WBC:n osuudet, se ei esitä mitään täsmennystä HBE:n osuuksista. Kantaja kuitenkin väittää, että tilanne on tämä myös kyseisen yhtiön osalta. Yhteisöjen tuomioistuin on todennut 13.4.2000 antamassaan tuomiossa, että jos verovelvollinen omistaa sellaisen yhtiön osuuksia, jonka kotipaikka on jossakin toisessa jäsenvaltiossa, määrän, joka vastaa 100:aa prosenttia tämän yhtiön pääomasta, tällaiseen verovelvolliseen sovelletaan epäilemättä sijoittautumisoikeutta koskevia perustamissopimuksen määräyksiä. [15]

51. Edellä mainitun edellytyksen nojalla, jonka mukaan yhtiöosuuksia omistavalla yhtiöllä on oltava mahdollisuus käyttää selvää vaikutusvaltaa ja määrätä sen yhtiön toiminnasta, jonka osuuksia se omistaa, jotta sijoittautumisvapauden periaatetta voidaan soveltaa, on tarpeen tarkastella, voiko kommandiittiyhtiön äänetön yhtiömies esillä olevassa asiassa määrätä kommandiittiyhtiön vastuunalaisen yhtiömiehen toiminnasta. Tässä tarkoituksessa on viitattava kommandiittiyhtiötä koskeviin kansallisen lainsäädännön sääntöihin. [16] Esillä olevassa asiassa on se erityispiirre, että äänetön yhtiömies on sijoittautunut Saksaan, kun taas vastuunalainen yhtiömies on sijoittautunut Espanjaan.

52. Saksan kauppalain (Handelsgeseztbuch, jäljempänä HGB) 164 §:n mukaan äänettömät

13 – Perustamissopimuksen 52 artiklan toisesta kohdasta ilmenee, että sijoittautumisvapauteen kuuluu jäsenvaltion kansalaisen oikeus perustaa ja johtaa yrityksiä ja erityisesti yhtiöitä jossakin toisessa jäsenvaltiossa (em. asia Baars, tuomion 22 kohta).

14 – Ks. viittaukset sopimukseen alaviitteessä 4.

15 – Em. asia Baars, tuomion 21 kohta. Kyseinen ennakkoratkaisuasia koski Alankomaiden varallisuusverolainsäädäntöä; tämän lainsäädännön nojalla huomattava omistusosuus yrityksessä on vapautettu varallisuusverosta jossain määrin, jos yritys on sijoittautunut Alankomaihin. Pääasian kantaja oli kuitenkin Alankomaiden kansalainen, jonka kotipaikka oli Alankomaissa ja joka oli Irlantiin sijoittautuneen yhtiön ainoa osakas.

16 – Ks. vastaavasti julkisasiamies Alberin 14.10.1999 esittämän ratkaisuehdotuksen 33 kohta.

yhtiömiehet on suljettu pois yhtiön asioiden hoidosta; [17] ne eivät voi estää henkilökohtaisesti vastuunalaisten yhtiömiesten toimenpidettä, paitsi jos se ylittää yhtiön tavanomaisen liiketoiminnan harjoittamisen puitteet. [18] HGB:n 170 §:ssä todetaan, että äänettömällä yhtiömiehellä ei ole oikeutta edustaa yhtiötä. [19]

53. Koska kommandiittiyhtiön vastuunalainen yhtiömies on sijoittautunut Espanjaan, mielenkiinto on kohdistettava etenkin Espanjan oikeuteen. Kommandiittiyhtiötä [20] säännellään Espanjan oikeudessa erityisesti kauppalain 145–150 §:ssä. [21] Kauppalain 127 §:n mukaan vastuunalaiset yhtiömiehet ovat vastuussa henkilökohtaisesti ja solidaarisesti yhtiön liiketoimien tuloksista. Vastuunalaisten yhtiömiesten vastuu on rajoittamaton, kun taas äänettömien yhtiömiesten vastuu rajoittuu yhtiösopimuksessa määrättyyn pääomapanokseen, joka on yksi niiden pääasiallisista velvollisuuksista. [22] Kauppalain 148 §:ssä säädetään, että äänettömät yhtiömiehet eivät saa suorittaa yhtiön etujen hoitamista koskevia toimia edes yhtiön asioiden hoitamisesta vastaavien yhtiömiesten valtuuttamina. [23] Äänettömät yhtiömiehet on näin ollen suljettu pois yhtiön asioiden hoitamisesta; jos äänetön yhtiömies suorittaa tällaisia toimia, se voidaan erottaa yhtiöstä. [24] Kauppalain 147 §:n mukaan yhteinen nimi muodostaa myös toiminimen, johon ei voida sisällyttää äänettömien yhtiömiesten nimiä. [25] Jos äänetön yhtiömies siis sisällyttää nimensä yhtiön nimeen, hän on vastuussa kolmansiin nähden saamatta kuitenkaan enempää oikeuksia kuin ne, jotka vastaavat hänen asemaansa äänettömänä yhtiömiehenä. [26]

54. Huolimatta tästä kiellosta on todettava, että nimi ”Bauer” esiintyy sekä äänettömän yhtiömiehen nimessä ”Heinrich Bauer Verlag Beteiligungs GmbH” että vastuunalaisen yhtiömiehen nimessä ”Bauer Ediciones Socie-

17 – Tilanne on sama esim. Ranskan lainsäädännössä; yhtiölain 28 §:n 1 momentissa todetaan, että ”kommandiittiyhtiön äänetön yhtiömies ei saa tehdä mitään ulkoisia yhtiön asioiden hoitoa koskevia toimenpiteitä edes valtakirjan nojalla”. Seuraavassa momentissa säädetään, että ”jos edellisessä momentissa säädettyä kieltoa rikotaan, äänetön yhtiömies vastaa solidaarisesti vastuunalaisten yhtiömiesten kanssa niistä yhtiön veloista ja sitoumuksista, jotka johtuvat kielletyistä toimenpiteistä – –”.

18 – HGB:n 164 §: ”Äänettömät yhtiömiehet on suljettu pois yhtiön asioiden hoidosta; ne eivät voi estää henkilökohtaisesti vastuunalaisten yhtiömiesten toimenpidettä paitsi, jos se ylittää yhtiön tavanomaisen liiketoiminnan harjoittamisen puitteet – –.”

19 – HGB:n 170 §: ”Äänettömällä yhtiömiehellä ei ole oikeutta edustaa yhtiötä.”

20 – Ks. esim. Paz-Ares, C., ”La sociedad en comandita”, *Curso de derecho mercantil* (Uría, R., ja Menéndez, A.), 1999, s. 703–734 (ks. erityisesti s. 712, jossa käsitellään syitä, joiden vuoksi äänetön yhtiömies on suljettu pois yhtiön asioiden hoidosta, mistä säädetään kauppalain 148 §:ssä) ja tekijän mainitsema bibliografia; ”Sociedad comanditaria simple”, *Memento Práctico Lefebvre, Sociedades Mercantiles*, 2000–2001, s. 359–362.

21 – Kommandiittiyhtiöitä säännellään Espanjan oikeudessa myös kaupparekisteristä annetun asetuksen, joka on hyväksytty 19.7.1996 annetulla kuninkaan asetuksella nro 1784/1996, 209–221 §:ssä (Boletín Oficial del Estado, 31.7.1996).

22 – Kauppalain 170 ja 218 §. Jos äänetön yhtiömies ei täytä tätä velvollisuutta, yhtiö voi joko vaatia oikeusteitse määrättyä summaa tai purkaa osittain yhtiösopimuksen kyseisen yhtiömiehen osalta.

23 – Kauppalain 148 §:n loppu: ”Los socios comanditarios no podrán hacer acto alguno de administración de los intereses de la compañía, ni aun en calidad de apoderados de los socios gestores.”

24 – Kauppalain 218 §: ”Habrá lugar a la rescisión parcial del contrato de compañía mercantil colectiva o en comandita por cualquiera de los motivos siguientes: – – Por injerirse en funciones administrativas de la compañía el socio a quien no compete desempeñarlas, según las condiciones del contrato de sociedad.”

25 – Kauppalain 147 §: ”Este nombre colectivo constituirá la razón social, en la que nunca podrán incluirse los nombres de los socios comanditarios.” Ks. Paz-Ares, C., Uría, R., ja Menéndez, A., *Curso de derecho Mercantil*, Madrid, 1999, s. 718.

26 – Ks. Paz-Ares, C., Uría, R., ja Menéndez, A., *Curso de derecho Mercantil*, Madrid, 1999, s. 718.

dad en Comandita". Jotta Espanjan kauppalain 147 §:n vaatimukset täyttyisivät, kyseessä ei ilmeisesti pitäisi olla saman fyysisen "Bauer"-nimisen henkilön. Voimme kuitenkin kuvitella sukulaisuussuhteen kahden fyysisen henkilön välillä, joilla on tämä nimi, [27] ja katsoa, että HBV johtaa ainakin tosiasiallisesti HBE:tä. HBV:llä näyttää siis olevan mahdollisuus käyttää selvää vaikutusvaltaa HBE:n päätöksiin ja määrätä sen toiminnasta. Sitä paitsi kantaja on huomauttanut yhteisöjen tuomioistuimen suullisessa käsittelyssä, että HBV omistaa 100-prosenttisesti HBE:n osuudet, ja on ilmoittanut selvästi, että Heinrich Bauer huolehtii tosiasiassa HBE:n johtamisesta.

telyssä, että ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen esittämään kysymykseen voidaan vastata ainoastaan myöntävästi. [28]

56. Finanzamt väittää, että kantajan verokohtelu ei saata tätä epäedulliseen asemaan verrattuna vastaaviin yrityksiin, joilla on osakkuuksia kotimaisissa henkilöyhtiöissä, ja että näissä kahdessa ryhmässä arvostamisessa saatu tulos on täysin samanlainen.

55. Riippumatta osapuolten välisistä erimielisyyksistä varallisuusveroa koskevien Saksan kansallisten säännösten tulkinnassa on todettava, että osakkuuksia kantajasta kohdellaan eri tavalla varallisuusverotuksessa sen mukaan, onko kantajalla itsellään osakkuus henkilöyhtiössä Saksassa vai toisessa jäsenvaltiossa. Verorasitus on suurempi viimeksi mainitussa tapauksessa kuin ensiksi mainitussa. Finanzamt on sitä paitsi myöntänyt yhteisöjen tuomioistuimen suullisessa käsit-

57. Kyseessä olevien kahden laskentamenetelmän välillä on kuitenkin huomattava ero; HBV:n HBE:ssä omistamien osuuksien osalta Finanzamtin vaatima laskentamenetelmä lähes kaksinkertaistaa tuloksen. Sen osalta, onko tätä eroa pidettävä huomattavana vai ei, on muistutettava, että yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan EY 43 artiklassa kielletään myös sijoittautumisvapauden ulottuvuudeltaan vähäinen tai pienimerkityksinen rajoittaminen. [29]

58. Tällaista rajoittamista voidaan perustella ainoastaan, jos sillä pyritään perustamissopimuksen mukaiseen oikeutettuun päämäärään ja jos se vastaa yleisen edun mukaisia pakot-

27 – Kansallisen tuomioistuimen asiana on tarvittaessa tutkia tämä seikka pyytämällä esimerkiksi toimittamaan HBV:n ja HBE:n yhtiösopimukset. EY 234 artiklassa tarkoitetussa menettelyssä, joka perustuu kansallisten tuomioistuinten ja yhteisöjen tuomioistuimen tehtävien selkeään jakoon, oikeusriidan tosiseikkojen arvioiminen kuuluu nimittäin yksinomaan kansallisen tuomioistuimen toimivaltaan (ks. erityisesti asia C-326/00, IKA, tuomio 25.2.2003, Kok. 2003, s. I-1703, 27 kohta ja asia C-9/02, de Lasteyrie du Saillant, tuomio 11.3.2004 (Kok. 2004, s. I-2409, 41 kohta)). Em. asiassa X ja Y annetun tuomion 37 kohdassa on siten todettu, että "kansallisen tuomioistuimen on tutkittava, täyttyykö tämä edellytys [joka koskee selvää vaikutusvaltaa] pääasian oikeudenkäynnin kohteena olevassa asiassa". Ks. vastaavasti myös julkisasiamies Léger'n asiassa Cadbury Schweppes ja Cadbury Schweppes Overseas 2.5.2006 esittämän ratkaisuehdotuksen 50 kohta).

28 – Ks. edellä oleva 12 kohta.

29 – Asia 270/83, komissio v. Ranska, tuomio 28.1.1986 (Kok. 1986, s. 273, Kok. Ep. VIII, s. 407, 21 kohta); asia C-34/98, komissio v. Ranska, tuomio 15.2.2000 (Kok. 2000, s. I-995, 49 kohta) ja em. asia de Lasteyrie du Saillant, tuomion 43 kohta.

tavia syitä. Tämän rajoituksen on lisäksi oltava omiaan takaamaan kyseisen päämäärän toteutuminen, eikä sillä saa ylittää sitä, mikä kyseisen päämäärän saavuttamiseksi on tarpeen. [30]

59. Verojärjestelmän johdonmukaisuudesta tai hallinnollisista käytännön vaikeuksista johtuvia mahdollisia perusteluja ei pitäisi hyväksyä, kuten ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on katsonut ja minkä komissio vahvistaa.

60. Yhteisöjen tuomioistuin on todennut, että tarve varmistaa verojärjestelmän johdonmukaisuus voi oikeuttaa rajoittamaan perustamissopimuksella taattujen perusoikeuksien käyttöä, [31] kuitenkin sillä edellytyksellä, että tämän verotuksellisen edun myöntämisellä on suora yhteys siihen, että se kompensoidaan kantamalla tietty vero saman verovelvollisen osalta. [32] Käsiteltävänä olevassa asiassa ei kuitenkaan ole veroetua, joka on suorassa yhteydessä tämän edun kompensoimiseen kantamalla tietty vero. [33]

61. Mitä tulee mahdollisiin hallinnollisiin käytännön vaikeuksiin arvostettaessa osuuksia toisiin jäsenvaltioihin sijoittautuneissa yhtiöissä, on muistutettava HBV:n ja komission tapaan direktiivin 77/799, jota sovelletaan sen 1 artiklan 1 kohdan mukaan myös varallisuusveroon, [34] olemassaolosta. Siinä säädetään, että jäsenvaltion toimivaltaiset viranomaiset voivat pyytää toisen jäsenvaltion toimivaltaisia viranomaisia toimittamaan kaikki tiedot, joiden avulla niiden on mahdollista vahvistaa veron asianmukainen määrä. [35]

62. Mitä lopuksi tulee kysymykseen kyseisen kansallisen lainsäädännön yhteensoveltuvuudesta pääomien vapaan liikkuvuuden kanssa, jota koskevaa kysymystä ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ei esitä yhteisöjen tuomioistuimelle mutta johon useimmat osapuolista katsovat tarpeelliseksi ottaa kantaa, on ainoastaan todettava, että kyseistä vapautta ei sovelleta ratione temporis käsiteltävänä olevaan asiaan.

30 – Asia C-250/95, Futura Participations ja Singer, tuomio 15.5.1997 (Kok. 1997, s. I-2471, 26 kohta); em. asia de Lasteyrie du Saillant, tuomion 49 kohta; em. asia Marks & Spencer, tuomion 35 kohta; asia C-386/04, Centro di Musicologia Walter Stauffer, tuomio 14.9.2006 (Kok. 2006, s. I-8203, 32 kohta) ja em. asia Cadbury Schweppes ja Cadbury Schweppes Overseas, tuomion 47 kohta.

31 – Asia C-204/90, Bachmann. tuomio 28.1.1992 (Kok. 1992, s. I-249, Kok. Ep. XII, s. I-1, 28 kohta); asia C-300/90, komissio v. Belgia, tuomio 28.1.1992 (Kok. 1992, s. I-305, 21 kohta) ja em. asia Baars, tuomion 37 kohta.

32 – Em. asia Centro di Musicologia Walter Stauffer, tuomion 53 ja 54 kohta.

33 – Em. asiassa Bachmann ja em. asiassa komissio v. Belgia vanhuuseläke- ja henkivakuutussopimusten mukaisesti maksettuja maksuja koskevan vähennysoikeuden ja näiden sopimusten mukaisesti maksettujen määrien verottamisen välillä oli suora yhteys, joka oli säilytettävä kyseisen verojärjestelmän johdonmukaisuuden turvaamiseksi, kun taas mitään tällaista suoraa yhteyttä ei ollut asiassa Baars kahden erillisen eri verovelvollisilta kannettavan veron välillä.

34 – ”Jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten on tämän direktiivin mukaisesti vaihdettava keskenään kaikkia tietoja, jotka voivat mahdollistaa niille tulo- ja varallisuusverojen asianmukaisen määräämisen.”

35 – Em. asia C-279/93, Schumacker, tuomion 45 kohta ja em. asia Futura Participations ja Singer, tuomion 41 kohta.

63. Pääasia koskee verovuotta 1988 eli tilannetta, jonka tosiseikat ja oikeudelliset seikat tapahtuivat sekä ennen sitä, kun 73 b artikla sisällytettiin EY:n perustamissopimukseen EU:sta tehdyllä sopimuksella, että ennen sitä, kun perustamissopimuksen 67 artiklan täytäntöönpanosta 24.6.1988 annettu neuvoston direktiivi 88/361/ETY, jolla pääomanliikkeet vapautettiin täydellisesti, annettiin ja tuli voimaan. [36]

64. ETY:n perustamissopimuksen 67 artiklan 1 kohdasta (josta on tullut EY:n perustamissopimuksen 67 artiklan 1 kohta, joka on puolestaan kumottu Amsterdamin sopimuksella) ei seurannut se, että pääomanliikkeiden rajoitukset olisi poistettu siirtymäkauden kuluttua. [37] Rajoitukset nimittäin poistettiin neuvoston direktiiveillä, jotka perustuivat ETY:n perustamissopimuksen 69 artiklaan (josta on tullut EY:n perustamissopimuksen 69 artikla, joka on puolestaan kumottu Amsterdamin sopimuksella). [38]

65. Verovuoden 1988 kannalta merkityksellinen direktiivi oli perustamissopimuksen 67 artiklan täytäntöönpanosta 11.5.1960 annettu neuvoston ensimmäinen direktiivi, [39] sellaisena kuin se oli viimeksi muutettuna ja täydennettynä 17.11.1986 annetulla neuvoston direktiivillä 86/566/ETY. [40] Perustamissopimuksen 67 artiklan täytäntöönpanosta annetun ensimmäisen direktiivin 1 artiklan 1 kohdassa säädettiin ainoastaan, että jäsenvaltioiden oli myönnettävä vaihtoluvat, joita tarvitaan sellaisista liiketoimista sopimiseksi tai sellaisten liiketoimien täytäntöön panemiseksi sekä jäsenvaltioissa asuvien sellaisten valuutansiirtojen suorittamiseksi, jotka liittyvät mainitun direktiivin liitteissä lueteltuihin pääomanliikkeisiin.

66. On näin ollen ilmeistä, että esillä olevassa asiassa kyseessä olevan kaltainen kansallinen lainsäädäntö, jonka mukaan toisissa jäsenvaltioissa sijaitsevien henkilöyhtiöiden omaisuus arvostetaan korkeamman arvoiseksi kuin kotimaassa sijaitsevien samanluonteisten yhtiöiden omaisuus, ei ollut ristiriidassa niiden pääomien vapaata liikkuvuutta koskevien sääntöjen kanssa, joita sovellettiin pääasian tosiseikkojen tapahtuma-aikaan eli vuonna 1988. Esillä olevassa asiassa kyseessä oleva kansallinen lainsäädäntö oli siis kyseisenä ajankohtana pääomien liikkuvuutta koskevien yhteisön oikeuden säännösten ja määräysten mukainen. [41]

36 – EYVL L 178, s. 5.

37 – ETY:n perustamissopimuksen 67 artiklassa määrättiin seuraavaa:
”1. Siltä osin kuin yhteismarkkinoiden moitteettoman toiminnan kannalta on tarpeen, jäsenvaltiot poistavat asteittain siirtymäkauden aikana väliltään kaikki jäsenvaltiossa asuville kuuluvien pääomien liikkeiden rajoitukset sekä kaiken osapuolten kansalaisuuteen, asuinpaikkaan tai pääoman sijoituspaikkaan perustuvan syrjinnän.
2. Jäsenvaltioiden välisiin pääomanliikkeisiin liittyvät juoksevat maksut vapautetaan rajoituksista ensimmäisen vaiheen loppuun mennessä”.
ETY:n perustamissopimuksen 69 artiklassa määrättiin seuraavaa:
”Neuvosto antaa, kahden ensimmäisen vaiheen aikana yksimielisesti ja sen jälkeen määräenemmistöllä, komission ehdotuksesta, jonka komissio tekee kuultuaan asiassa 105 artiklassa tarkoitettua raha-asiain komiteaa, tarvittavat direktiivit 67 artiklan määräysten asteittaisesta täytäntöönpanosta.”

38 – Ks. asia 203/80, Casati, tuomio 11.11.1981 (Kok. 1981, s. 2595, Kok. Ep. VI, s. 217, 8–13 kohta) ja asia C-484/93, Svensson ja Gustavsson, tuomio 14.11.1995 (Kok. 1995, s. I-3955, 5 kohta).

39 – EYVL 1960, 43, s. 921.

40 – EYVL L 332, s. 22.

41 – Ks. asia C-152/03, Ritter-Coulais, tuomio 21.2.2006 (Kok. 2006, s. I-1711, 22–27 kohta).

VI Ratkaisuehdotus

67. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että yhteisöjen tuomioistuin vastaa Finanzgericht Hamburgin esittämään kysymykseen seuraavasti:

ETY:n perustamissopimuksen 52 artiklan (josta on muutettuna tullut EY 43 artikla) ja ETY:n perustamissopimuksen 58 artiklan (josta on tullut EY 48 artikla) kanssa on ristiriidassa pääasiassa kyseessä olevan kaltainen jäsenvaltion verolainsäädäntö, jossa arvostettaessa noteeraamattomia osuuksia pääomayhtiössä sen osakkuus toiseen jäsenvaltioon sijoittautuneessa henkilöyhtiössä arvostetaan korkeamman arvoiseksi kuin sen osakkuus kyseiseen jäsenvaltioon sijoittautuneessa henkilöyhtiössä.